

Februar 2006

Behandling af sædelighedskriminelle i Anstalten ved Herstedvester

- Afdelingsleder, cand.psych. Steen Møllerup, Anstalten ved Herstedvester
- Lektor, cand.stat. Gorm Gabrielsen, Center for Statistik, Handelshøjskolen i København
- Adm. overlæge, ph.d. Birgit Jessen-Petersen, Anstalten ved Herstedvester

Indholdsfortegnelse

Baggrund

1. Indledning

1.1 Anstalten ved Herstedvesters historie

1.2 Anstalten ved Herstedvesters kapacitet

1.3 Ledelse og personale

1.4 Indsatte

1.5 Behandling af farlige sædelighedskriminelle

1.6 Indikationsområdet for kønsdriftsdæmpende medicinsk behandling

1.7 Formålet med undersøgelsen

1.8 Undersøgelsens metode

1.9 Undersøgelsens data

2.0 Undersøgelsens datakilder

2. Resultater

2.1 Sociologiske og demografiske forhold

2.2 Kriminalitet - tidligere straffe

2.3 Kriminalitet - recidiv

2.4 Kriminelt recidiv i behandlingsgruppen

2.4.1 Opsummering

2.5 Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen

2.5.1 Opsummering

2.6 Vurdering af effekten af kønsdriftsdæmpende behandling på sædelighedsrecidiv

3. Sammenfatning

Referencer

Bilag

Baggrund.

I lov om legal kastration fra 1935, fremgik det af lovens § 5, "at det påhviler den, der underkastes sterilisation og kastration iht. denne lov at lade sig underkaste lægelig efterundersøgelse" (Sand 1939). Der foreligger imidlertid ikke tilsvarende love eller cirkulæremæssige krav, som forpligter Anstalten ved Herstedvester til at efterundersøge den gruppe af indsatte afsonere, som tilbydes og modtager kønsdriftdæmpende medicinsk behandling i Anstalten ved Herstedvester, eller at efterundersøge den gruppe af sædelighedskriminelle, som har været indsat i og modtaget anden form for behandling under afsoning.

På den anden side må det anses for god lægelig behandlingsetik, at vurdere effekten af den lægelige behandling, som man tilbyder og giver til de indsatte samtidig med, at man tager de bivirkninger i betragtning, som behandlingen giver anledning til. Derudover må det anses for særdeles vigtigt, at vinde indsigt i og få vurderet, om indikationsområdet for den kønsdriftdæmpende medicinske behandling over en længere tidsmæssig periode har ændret eller udviklet sig set i forhold til, hvor somatisk og psykologisk/psykiatrisk indgribende behandlingen er. Endelig må man tage i betragtning, at den kønsdriftdæmpende medicinske behandling tilbydes til indsatte i et lukket fængsel som vilkår for frihedsgoder givet under straffuldbyrdelsen for eksempel i form af særvilkår i forbindelse med udgang, prøveløsladelse og prøveudskrivning af forvaring, hvilket indebærer visse etiske problemstillinger.

Det har derfor været magtpåliggende for Direktoratet for Kriminalforsorgen og for ledelsen i Anstalten ved Herstedvester og især for tidligere administrerende overlæge, Heidi Hansen, som behandlingsansvarlig, at en sådan undersøgelse blev iværksat og gennemført på videnskabelig basis, således at behandlingsregimet og resultaterne kunne dokumenteres. Dette er baggrunden for denne empiriske undersøgelse.

1. Indledning

1.1. Anstalten ved Herstedvesters historie

Anstalten ved Herstedvester blev taget i brug i 1935 som nyopført anstalt til de dengang nye sanktioner psykopatforvaring (tidsubestemt) og psykopatfængsel (tidsbestemt). Anstalten var ved sin opførelse et radikalt brud med traditionelt lukket fængselsbyggeri, idet man på et forholdsvis stort areal, lukket af en ringmur, opførte et antal fritliggende bygninger til husning af de indsatte.

Fra Anstalten ved Herstedvesters start blev der til denne tilknyttet særlig lægelig ekspertise, og under overlæge G.K. Stürup udviklede anstalten sig til en international kendt behandlingsinstitution for psykisk afvigende kriminelle. Ved en ændring af straffeloven i 1973, hvor f.eks. ungdomsfængsel, sær-fængsel og psykopatforvaring blev afskaffet, bibeholdt man muligheden for tidsubestemt forvaring af en mindre gruppe kriminelle (20-25), der anses for særlig farlige for andre mennesker (straffelovens § 70).

1.2. Anstalten ved Herstedvesters kapacitet

Anstalten har 133 lukkede pladser og 15 pladser på den åbne afdeling på Holsbjergvej. Af særlige afdelinger findes blandt andet en kvindeafdeling, en grønlanderafdeling og en visitationsafdeling for personer dømt for sædelighedskriminalitet. Anstalten modtager mænd og kvinder fra hele landet, der skal observeres eller har behov for psykiatrisk bistand, samt grønlandske domfældte, der er dømt til anbringelse på ubestemt tid i en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark. Man modtager både fængselsafsonere med korte og lange straffe og undtagelsesvis varerægtsfængslede. Kriteriet for anbringelse i Anstalten ved Herstedvester er et behov for observation og psykiatrisk/psykologisk behandling og/eller et beskyttelseshensyn.

1.3. Ledelse og personale

Anstaltens ledelse består af en fængselsinspektør (jurist) og en administrerende overlæge (psykiater) med fængselsinspektøren som øverste ansvarlige for institutionens almindelige administration, herunder den økonomiske forvaltning. Den administrerende overlæge har øverste ansvar for anstaltens behandlingsarbejde.

Personalesammensætningen i anstalten består yderligere af 5 psykiatriske speciallæger, 1 afdelingslæge (somatisk), 7 psykologer, 7 sygeplejersker, 7 socialrådgivere, tolke, 1 præst, lærere og administrationspersonale samt 175 fængselsfunktionærer, i alt ca. 250 personer.

1.4. Indsatte

Anstaltens klientel udgøres fortrinsvis af indsatte med forstyrrelser og forandringer af personlighedsstruktur og adfærd. Kønsfordelingen er ca. 95 % mænd og 5 % kvinder, hvilket svarer til kønsfordelingen blandt kriminalforsorgens samlede klientel.

Anstalten modtager traditionelt de sværest belastede sædelighedskriminelle og forvaringsdømte, grønlandere, der er dømt til anbringelse på ubestemt tid i en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark, herefter benævnt grønlandsforvarede. De indsatte er ofte kriminelt, socialt, psykiatrisk, psykologisk og misbrugsmæssigt meget hårdt belastede. Ud af anstaltens kapacitet på 133 indsatte i den lukkede sektor er ca. 100 langtidsindsatte med domme på livstid, forvaring (tidsubestemt), grønlandske forvaringsdømte (tidsubestemt) eller indsatte, som er idømt fængsel på 8 år eller derover. I de seneste årtier er der sket en betydelig koncentration af indsatte i anstalten, som er dømt for forskellige former for sædelighedskriminalitet.

1.5. Behandling af farlige sædelighedskriminelle

Behandlingen af de mest farlige sædelighedskriminelle har i Danmark gennemgået store ændringer indenfor de seneste årtier. I perioden fra 1935 til 1970 blev et væsentligt antal personer, dømt for sædelighedskriminalitet, kirurgisk kastreret for at modvirke tilbagefald til ny kriminalitet (recidiv). Efter massiv kritik, som blandt andet fokuserende på indgrebets irreversibilitet samt kriterierne for dets anvendelse, ophørte denne praksis i 1970. Frem til slutningen af 1980'erne var behandlingen af recidivfarlige sædelighedskriminelle herefter baseret på psykoterapeutisk intervention. I få tilfælde blev behandlingen suppleret med forskellige former for kønsdriftdæmpende medikamentel behandling. Med hensyn til recidivrate var denne behandling imidlertid ikke tilfredsstillende (Hansen 1997).

I 1989 påbegyndte Anstalten ved Herstedvester medicinsk kastration af recidivfarlige sædelighedskriminelle ved hjælp af depotbehandling med præparaterne Androcur og Enanton (nu Procren) kombineret med psykoterapi.

Procren er et gonadotropin, der påvirker hypofysen, initialt stimulerende, senere supprimerende og medfører et fald i plasma-testostron (medicinsk kastration), mens androcur er et antiandrogen, der blokerer for testostrons virkning i organismen .

Siden 1989 er der påbegyndt behandling af 2-3 personer om året og aktuelt har 48 været i behandling. Siden denne behandlings påbegyndelse er ca. 35 personer blevet løsladt på vilkår af fortsat psykiatrisk/sexologisk behandling, inklusiv fortsat medikamentel behandling med kønsdriftdæmpende medicin.

Ved udslusning fra fængslet formidler fængslets psykiater kontakt til retspsykiatrisk afdeling Middelfart, for de personer, der bosætter sig på Fyn eller Sønderjylland, og retspsykiatrisk afdeling Risikov, for de personer der bosætter sig i midt og Nordjylland. De personer der bosætter sig på Sjælland fortsætter i ambulans behandling på Anstalten ved Herstedvester. I langt de fleste tilfælde er

behandlingen en af betingelserne for uledsaget udgang, prøveløsladelse eller prøveudskrivning, og hvis indsatte efter løsladelse nægter at modtage behandling, genindsættes han øjeblikkeligt.

Den medicinske kastration har til formål i kombination med psykoterapi at befri den sædelighedskriminelle for tvangsprægede og voldelige seksuelle fantasier samtidig med, at man forsøger at nedsætte det seksuelle driftspres med henblik på at undgå nye seksuelle lovovertrædelser. Behandlingens formål er ikke at gøre den indsatte impotent. Kan den kastrerede undgå tvangsprægede tilskyndelser til sædelighedskriminalitet, men samtidig bevare lyst og evne til seksuel intimitet, kan dette synes ideelt, hvad angår reduktion af recidivfarlighed.

Før behandlingen påbegyndes har den indsatte adskillige samtaler med psykiater/psykolog og observeres ofte over flere år. I løbet af denne observationsperiode foretages en grundig psykopatologisk undersøgelse. Hvis psykiater/psykolog efter observationsperioden skønner, at psykoterapi alene ikke kan forhindre tilbagefald til alvorlig sædelighedskriminalitet, indkaldes til en klinisk konference med deltagelse af alle personalegrupper (psykiatere, psykologer, jurister, socialrådgivere, sygeplejersker og fængselsfunktionærer), hvor det besluttes, om indsatte skal tilbydes behandling med kønsdriftsdæmpende medicin. Alle faggrupper bidrager med observationer foretaget i løbet af de år, den indsatte har været i Anstalten. Såfremt det besluttes at tilbyde den indsatte behandlingen, udarbejdes en grundig erklæring herom, som forelægges Retslægerådet. Såfremt rådet godkender, at behandlingen iværksættes, henvises den indsatte til samtale med Anstaltens eksterne endokrinologiske konsulent. Den indsatte underskriver samtykkeerklæring, efter at en liste over bivirkninger er gennemgået og udleveret til den indsatte. Når accept foreligger, gennemgår den indsatte en lang række undersøgelser, herunder blodprøver (blodprocent, nyrefunktionsprøver, leverprøver, kalkindhold i blod samt hormonanalyser), knoglescanning, og vægtkontrol.

Når alle undersøgelser er foretaget, og der ikke findes kontraindikation for behandling med kønsdriftsdæmpende medicin, startes den hormonelle behandling med injektion af Cyproteronacetat 300

mg intramuskulært hver 14. dag og et gonadotropin releasing hormon analog, Procren hver 3. måned. Der henvises til instruks (bilag 1). Begge præparater virker som anført hæmmende på organismens produktion af mandligt kønshormon, testosteron. Androcur blokerer desuden testosterons vanlige effekt i organismen og modvirker derved også effekten af eventuel illegal indtagelse af mandligt kønshormon. Siden 1997 har sager, der omhandler medicinske kastration, som vilkår for frihedsgoder, prøveløsladelse og prøveudskrivning som anført obligatorisk været forelagt for Retslægerådet.

Såvel blodprøvetagning som samtaler med psykiater/psykolog fortsætter under behandlingen. Samtaler med ekstern endokrinologisk konsulent, sygeplejerske og Anstaltens afdelingslæge, der varetager behandling af de indsattes legemlige sygdomme kan arrangeres efter behov, for eksempel ved tegn på bivirkninger af den kønsdriftdæmpende behandling.

Bivirkninger og reversibilitet:

Fysiske bivirkninger

Der kan uden supplerende behandling ske en irreversibel afkalkning af knoglerne. Derfor tilbydes altid supplerende kalkbehandling, hvis der er tegn på afkalkning af knogler. Der kan endvidere forekomme en dosisafhængig leverbeskadigelse. Påvirket leverfunktion medfører som oftest, at behandlingen bringes til ophør, hvorefter den toksiske beskadigelse ophører.

Endvidere kan der forekomme enkelte andre bivirkninger, såsom vægtøgning, svedtendens samt brystspænding og forstørrelse af brysterne. Bivirkningerne er reversible med undtagelse af forstørrelse af brysterne, som kan bestå efter ophør med behandlingen.

Reversibilitet med hensyn til libido og potens

Foranlediget af en konkret klagesag udtalte lægemiddelstyrelsen i 2002, at spørgsmålet om reversibilitet ikke med fuld sikkerhed kunne besvares, men den kendsgerning at sædelighedskriminelle kan recidivere efter behandlings ophør, tyder på, at behandlingen er reversibel.

Anstalten ved Herstedvester har forelagt spørgsmålet om reversibilitet for en speciallæge i urologi med særlig erfaring i behandling med de anvendte præparater (Androcur og Procren), idet disse præparater også anvendes til behandling af prostatacancerpatienter. Den pågældende har oplyst, at den kønsdriftdæmpende effekt ophører 3 til 9 måneder, efter at behandlingen afsluttes.

1.6. Indikationsområdet for kønsdriftdæmpende medicinsk behandling

Siden 1989 har indikationsområdet for anvendelse af kønsdriftdæmpende medicinsk behandling stort set været uændret frem til i dag. Indikationsområdet er begrænset til følgende personer:

- Personer, der har begået og er dømt for recidiverende eller meget alvorlig personfarlig sædelighedskriminalitet, hvor social/adfærdsmæssigt psykoterapeutisk eller anden form for medicinsk behandling ikke alene er tilstrækkelig til at imødegå risiko for ny sædelighedskriminalitet,
- Personer, som ved mentalundersøgelsen og/eller under ophold i Anstalten ved Herstedvester vurderes som værende farlige.

Det drejer sig således om personfarlige recidivtruede sædelighedskriminelle med lange straffe, oftest med tidsubestemt straf (forvaring), der tidligere har afsonet domme for sædelighedskriminalitet.

1.7. Formålet med undersøgelsen

Formålet med nærværende undersøgelse er:

- 1) at beskrive den gruppe af sædelighedskriminelle, der tilbydes antihormonel kombinationsbehandling i Anstalten ved Herstedvester og

2) ved sammenligning af denne gruppe med andre sædelighedskriminelle, indsat i Anstalten ved Herstedvester på samme tidspunkt, at belyse indikationsområdet, forløb af behandling samt kriminelt recidiv til sædelighedskriminalitet.

1.8. Undersøgelsens metode

Undersøgelsen udføres som et casestudie

Selve undersøgelsesgruppen udgøres af 36 personer, der under indsættelsen i Anstalten ved Herstedvester i perioden 1. januar 1989 til 1. februar 2000 er påbegyndt medicinsk antiandrogen behandling.

Som sammenligningsgruppe blev for hver undersøgelsesperson udvalgt to indsatte, dømt for sædelighedskriminalitet (og eventuelt andet) og indsat til afsoning i Anstalten ved Herstedvester umiddelbart før og efter undersøgelsespersonen. Sammenligningsgruppen udgøres af 73 personer.

1.9. Undersøgelsens data

Undersøgelsen omfatter:

Undersøgelsesgruppen - 36 personer.

Sammenligningsgruppen - 73 personer.

I alt 109 personer.

2.0. Undersøgelsens datakilder

Der er indhentet oplysninger om samtlige 109 personer fra Anstalten ved Herstedvesters journaler, andre lægelige journaler, mentalobservationserklæringer, personundersøgelser og politiakter. Oplysningerne vedrører:

- Sociale forhold, forældres social status, undersøgtes opvækstforhold, boligforhold, skolegang, uddannelse i øvrigt, social gruppering, familierelationer, erhvervs- og indkomstforhold osv.
- Tidligere somatisk og psykisk sygdom.
- Misbrug, det vil sige redegørelse for tidligere og aktuelt misbrug, herunder art, varighed og sværhedsgrad.
- Psykiatrisk diagnose.
- Begavelse.
- Misbrugsdiagnoser.
- For undersøgelsesgruppen er der udført målinger af testosteron i blodet inden påbegyndelse af kønsdriftdæmpende medicinsk behandling.

Endvidere er der fra kriminalregistret indhentet oplysninger om evt. kriminelt recidiv frem til 30. august 2004.

Undersøgelsens deltagere

Undersøgelsesdesignet er udarbejdet af overlæge dr.med. Jens Lund, Ålborg Psykiatriske Sygehus. Datamaterialet er indsamlet af afdelingsleder, cand. psych. Steen Møllerup, som har fungeret som projektleder for undersøgelsen, administrerende overlæge Birgit Jessen-Petersen har været klinisk ansvarlig for undersøgelsen, begge Anstalten ved Herstedvester. Lektor, cand. stat. Gorm Gabrielsen, Handelshøjskolen i København har forestået de statistiske analyser af undersøgelsesmaterialet. Undersøgelsen er godkendt af Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen. Endvidere har

undersøgelsen været forelagt for Den Videnskabetiske Komite i København. Komiteen angav, at undersøgelsen ikke var omfattet af Lov om et videnskabetisk komitesystem og behandling af biomedicinske forskningsprojekter. Undersøgelsen er endvidere anmeldt til og godkendt af Datatilsynet.

2. Resultater

Ved vurderingen af resultater af undersøgelsen må der tages hensyn til at begge grupper – behandlingsgruppe og sammenligningsgruppe - hver for sig er inhomogene.

De personer, der afsøner domme for sædelighedskriminalitet i Herstedvester, har enten begået alvorlig sædelighedskriminalitet, afsøner i Anstalten af beskyttelseshensyn og/eller har behov for psykiatrisk/psykologisk observation og behandling.

De personer, der får tilbudt og modtager kønsdriftsdæmpende behandling, er omhyggeligt udvalgt udfra de tidligere beskrevne kriterier.

Ved en traditionel case-control undersøgelse udvælges to grupper tilfældigt og den ene gruppe underkastes en given behandling. Behandlingens virkning vurderes ved at sammenligne effekten i den behandlede gruppe med effekten i den ubehandlede gruppe.

I denne undersøgelse er behandlingsgruppen ikke udvalgt tilfældigt, idet de der er tilbudt kønsdriftsdæmpende behandling, netop er udvalgt ud fra den indikation, at behandlingen vurderes at kunne give gode resultater. En vurdering af resultater af behandlingen kan således ikke baseres på en sammenligning mellem behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen. Man må især se på resultaterne i behandlingsgruppen isoleret, samt desuden støtte sig til en forsigtig sammenligning mellem de to grupper. Som det vil fremgå, har det dog været muligt at sammensætte en kontrolgruppe, dvs. en gruppe som er sammenlignelig med behandlingsgruppen.

Blandt de mere markante forskelle mellem behandlings- og sammenligningsgruppen skal nævnes, at der i undersøgelsen indgår 10 personer fra Grønland, hvoraf 7 er idømt Grønlands-forvaring. 8 af

de 10 personer fra Grønland har modtaget kønsdriftsdæmpende behandling. Hertil kommer, at der indgår 10 udlændinge i undersøgelsen, men ingen af disse har modtaget kønsdriftsdæmpende behandling, Tabel 1. Denne undersøgelse kan ikke – hvilket heller ikke har været formålet – belyse årsagen til, at der er mange grønlændere, men ingen med andet oprindelsesland end Danmark, i behandlingsgruppen.

Tabel 1: Etnisk oprindelse i behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen

	Behandlingsgruppe		Sammenligningsgruppe		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Dansk	28	78	61	84	89	82
Grønlands-forvaring	6	17	1	1	7	6
Øvrige Grønland	2	6	1	1	3	3
Udland	-	0	10	14	10	9
I alt	36	101	73	100,0	109	100

Som forventet er domslængden meget forskellig i de to grupper, idet afgørelserne i behandlingsgruppen er alvorligere end i sammenligningsgruppen, Tabel 2. Der er for eksempel 39% i behandlingsgruppen, der er idømt forvaring, mod 5% i sammenligningsgruppen.

Desuden kan det bemærkes, at der i både behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen er 2 personer, der er idømt psykiatrisk særforanstaltning. Disse 4 personer hører til under retspsykiatrien, men kan være i Anstalten ved Herstedvester enten under en varetægtsfængsling eller fordi de venter på overflytning til et psykiatrisk hospital.

De to personer i sammenligningsgruppen er indsat i Anstalten ved Herstedvester som varetægtsarrestanter sigtet for blandt andet sædelighedskriminalitet og senere overflyttet til retspsykiatrien efter at have modtaget dom til psykiatrisk særforanstaltning. De to personer i behandlingsgruppen omhandler én person, der primært var dømt til forvaring (§ 70), hvorefter han afsonede i Anstalten ved Herstedvester i flere år indtil han fik foranstaltningsændring til anbringelse i lukket (sikret) institu-

tion for personer med vidtgående psykisk handicap. Den anden person i behandlingsgruppen var primært undergivet behandling i retspsykiatrien og i insufficient kønsdriftdæmpende behandling. Under denne behandling recidiverede han til ny sædelighedskriminalitet og overførtes derefter som varetægtsarrestant til Anstalten ved Herstedvester. Her satte man ham i sufficient kønsdriftdæmpende behandling. Han fik derefter ny dom til psykiatrisk særforanstaltning og overførtes igen til retspsykiatrien.

Tabel 2: Dommenes art og længde i behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen

	Behandlingsgruppe		Sammenligningsgruppe		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Under 3 år	4*	11	38	52	42	39
3 år +	9	25	27	37	36	33
Livstid	1	3	1	1	2	2
Forvaring	14	39	4	5	18	17
Psykiatrisk Særforanstaltning	2	6	2	3	4	4
Grønlands Forvaring	6	17	1	1	7	6
I alt	36	101	73	99	109	101

* De fire personer (11%) i behandlingsgruppen, som afsoner domme på under tre års fængsel, har alle en eller flere tidligere forstraffe (domme) for alvorlig sædelighedskriminalitet (voldtægt)

2.1 Sociologiske og demografiske forhold

De sociologiske og demografiske oplysninger, samt oplysninger om misbrug, psykiatrisk diagnose mv., er indsamlet fra akterne, herunder personundersøgelser og mentalobservationer. Disse oplysninger er delvis baseret på de enkelte personers egne udsagn og kan derfor være behæftet med fejl. Erfaringsmæssigt vil mange personer for eksempel underrapportere problemer vedrørende forældre.

En række af disse variable er sammenfattet i Tabel 3, der viser, at begge grupper kan karakteriseres som omfattende meget ressourcetsvage personer. En meget stor andel i begge grupper har således haft både faglige og sociale problemer i skolen, en stor andel har oplevet alkoholmisbrug hos en eller begge forældre, er blevet udsat for fysisk afstraffelse og har generelt haft en meget usikker barndom. En stor andel har højst 9 års skolegang og en meget stor andel har ingen uddannelse. I begge grupper har en stor andel et misbrug af alkohol og cannabis – men meget få i begge grupper misbrugte andre rusmidler- og en stor andel er svagt begavede. I begge grupper er 89 % diagnosticeret med en dyssocial personlighedsstruktur (ICD-10). Det er værd at fremhæve, at kun ganske få – 3% i behandlingsgruppen og 13% i sammenligningsgruppen – har oplyst at være blevet seksuelt misbrugt i barndommen.

Samtlige undersøgte variable fremgår af marginaltabelle, bilag 3. Hvad angår variabelen "usikker barndom", er det undersøgerens samlede vurdering af alle foreliggende oplysninger om opvækstforhold. De psykiatriske diagnoser baserer sig på en gennemgang af hver enkelt sag med diagnosticering i henhold til forskningskriterierne i WHO's ICD-10. Sadistisk adfærd er defineret som seksuelle praktikker over for offeret i form af ydmygelse, mishandling eller påføring af smerte med henblik på at opnå seksuel lyst eller tilfredsstillelse.

Misbrug af alkohol er defineret som indtagelse af gennemsnitlig 6 genstande eller mere på tidspunktet for indexkriminalitet og/eller tidligere antabusbehandling. Misbrug af hash er defineret som et hvert forbrug af cannabis.

Behandlingsgruppen adskiller sig dog på flere punkter fra sammenligningsgruppen. Der er således 67 % der har været institutionsanbragt (mod 42 % i sammenligningsgruppen), 83 % har et aktuelt (eller tidligere) alkoholmisbrug (mod 62 % i sammenligningsgruppen) og 50 % har indikation af sadistisk adfærd (mod 26 % i sammenligningsgruppen). Hertil er der en ikke sikkert statistisk signifikant tendens til, at der er flere svagt begavede i behandlingsgruppen (36%) sammenlignet med sammenligningsgruppen (20%) ($p=0.06$).

Tabel 3: Socio-demografiske forhold i behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen

	Behandlingsgruppe	Sammenligningsgruppe	p-værdi
Født i ægteskab	83 %	94 %	0.070
Forældre skilt	29 %	37 %	0.258
Faglige skoleproblemer	66 %	74 %	0.250
Sociale skoleproblemer	77 %	73 %	0.405
Alkoholmisbrug far	38 %	40 %	0.485
Alkoholmisbrug mor	29 %	20 %	0.233
Forsørgers kriminalitet	13 %	8 %	0.328
Fysisk afstraffelse	33 %	37 %	0.442
Usikker barndom	67 %	56 %	0.196
Ingen uddannelse	75 %	78 %	0.810
Dyssocial personlighed	89 %	89 %	0.607
Skolegang højst 9 år	58 %	49 %	0.228
Institutionsanbragt	67 %	42 %	0.014 *
Seksuelt misbrugt	3 %	13 %	0.083
Sadistisk adfærd	50 %	26 %	0.015 *
Svagt begavet	36 %	20 %	0.060
Misbrug alkohol	83 %	62 %	0.028 *
Misbrug cannabis	53 %	44 %	0.692

* $p < 0,05$

Behandlingsgruppen kan samlet karakteriseres som mere ressourcesvag end sammenligningsgruppen, men begge grupper indeholder en meget høj andel af indsatte med personlighedsforstyrrelser.

Der er ingen forskel på aldersfordelingen i behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen, tabel 4. I begge grupper er medianalderen 29-30 år, 75 % var under 36 – 37 år i begge grupper, mens 25 % var under ca. 25 år i begge grupper. Den ældste var ved indsættelsen i Anstalten ved Herstedvester 65 år (behandlingsgruppen), mens den ældste i sammenligningsgruppen var 58 år.

Tabel 4: Alder på tidspunkt for indsættelse i Herstedvester ved Indexdom i behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen.

		Medicinsk kastreret	
		Ja (1)	Nej (2)
Alder på	Maximum	65	58
tidspunkt for	Percentile 75	37	36
aktuel	Median	30	29
indsættelse	Percentile 25	24	26
(sp6)	Minimum	18	19
	Antal	36	73

2.2 Kriminalitet og forstraffe

Disse variable bygger på registerdata, som ikke altid gør det muligt at skelne mellem gerningstidspunkter, domstidspunkter, indsættelser og varetægtsfængslinger. I denne undersøgelse er den eller de domme, en person afsoner ved udvælgelse til deltagelse i undersøgelsen, benævnt indexdommen (eller indexdommene) Alle tidligere domme samt den eller de aktuelle domme, som en person afsoner ved udvælgelse til undersøgelsen (Indexdommen), er sammenfattet til forstraffe. Se i øvrigt bilag 3, afsnit 7, hvor der er redegjort for dataindsamlingen vedr. kriminalitet.

De 109 personer i undersøgelsen er idømt 597 tidligere domme i form af forstraffe, incl. indexdomme. Behandlingsgruppen er idømt 220 forstraffe, mens sammenligningsgruppen er idømt 377 forstraffe.

En dom vil typisk omfatte flere forhold. Tabel 5 redegør for, hvilke typer af forhold de i alt 597 forstraffe omfatter.

Tabel 5: Antal domme, der omfatter hver af de 20 typer af forhold, der indgår i forstraffene for behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen. Der henvises til bilag 2 for så vidt angår den registrerede kriminalitet.

	Antal domme		I alt
	Behandling	Sammenligning	
Drab etc.	6	7	13
Vold i øvrigt	56	75	131
Ildspåsættelse	0	8	8
Grov narkokriminalit	1	1	2
Lov om euforiserende	33	24	57
Røveri	11	16	27
Tyveri, hittegods	111	171	282
Anden berigelses kri	21	35	56
Hærværk	21	28	49
Færdselslovsovertræd	14	91	105
Straffelov iøvrigt	28	27	55
Særlov iøvrigt	0	36	36
Incest	0	8	8
Voldtægt	86	76	162
Samleje ved ulovlig	2	1	3
Samleje ved udnyttel	4	0	4
Mindreårige	39	27	66
Samme køn	0	10	10
Rufferi, pornografi	0	1	1
Blufærdighedskrænkel	24	29	53
Sædelighed	120	113	233
I alt domme	220	377	597

Variablen *sædelighed* omfatter domme med mindst et forhold vedrørende sædelighedskriminalitet.

De to grupper har procentvis lige mange forstraffe, men der er flere forstraffe i behandlingsgruppen der omfatter sædelighedskriminalitet.

Det ses af tabel 5, at i behandlingsgruppen omfatter 86 af de 220 forstraffe en voldtægt (39 %) mens 76 af de 377 forstraffe i sammenligningsgruppen omfatter voldtægt (20 %).

I tabel 5 er desuden konstrueret en variabel – *sædelighed* – der sammenfatter alle sædelighedsforhold. 120 af de 220 domme i behandlingsgruppen omfatter mindst et forhold vedrørende sædelighedskriminalitet (55 %) mens 113 af de 377 forstraffe i sammenligningsgruppen omfatter mindst et forhold af sædelighedskriminalitet (30 %).

Dette forhold kan også udtrykkes på den måde at, i behandlingsgruppen har hver person gennemsnitligt 6,1 forstraffe (incl. index) mens dette tal for sammenligningsgruppen er 5,4 forstraffe. Der er ingen signifikant forskel mellem de to grupper, $p = 0.431$.

I behandlingsgruppen har hver person gennemsnitligt 3,2 forstraffe (incl. index) hvori der indgår sædelighedskriminalitet, mens dette tal for sammenligningsgruppen er 1,6 forstraffe. Der er signifikant forskel, $p = 0.001$. Der er således i behandlingsgruppen en øget koncentration af sædelighedsrelaterede domme i forhold til sammenligningsgruppen.

2.3 Kriminalitet - recidiv

De spørgsmål, der specielt er fokus på, er omfanget af kriminelt recidiv under den kønsdriftsdæmpende behandling – samt omfanget af kriminelt recidiv efter ophør af den kønsdriftsdæmpende behandling. Da behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen er forskellige, er recidivet i de to grupper behandlet hver sig.

2.4 Kriminelt recidiv i behandlingsgruppen

For at få en oversigt er de 36 behandlede opdelt efter afgangstatus Tabel 6.

Tabel 6: Behandlingsgruppen opgjort efter afgangstatus

<i>Afgangstatus</i>	<i>Antal</i>
Løsladt efter endt straf	3
Prøveløsladt i henhold til straffelovens § 38 stk. 1. ¹	10
Prøveudskrevet (fra forvaring)	6
Udstationerede	7
Overflyttet til Grønland (grønlandsk forvaring)	6
Afgået ved døden	1
Benådning (for livstid)	1
<u>Andet (overført til psykiatri)</u>	<u>2</u>
<i>I alt</i>	<i>36</i>

I det følgende gøres rede for kriminelt recidiv i henhold til gruppering i tabel 6.

For hver enkelt af de 36 behandlede personer er registreret afgørelse og kriminalitet for indexdommen (indexdommene). Desuden er for hver enkelt person (for hvilket det giver mening) registreret omfanget af kriminelt recidiv *under behandling før afgang* fra Anstalten ved Herstedvester, omfanget af kriminelt recidiv *under behandling efter afgang* fra Anstalten ved Herstedvester og omfanget af kriminelt recidiv *efter behandling efter afgang* fra Anstalten ved Herstedvester. Desuden er for hver enkelt person registeret, hvorvidt behandlingen er afsluttet eller stadig pågår på opgørelsesdatoen (30-08-2004), antal af dage den kønsdriftsdæmpende behandling har varet, samt antallet af afsoningsdage i Anstalten ved Herstedvester, tabel 7-16.

¹ I de følgende tabeller omtalt alene som § 38, stk. 1.

Der er 3 personer med afgangstatus "Løsladt efter endt straf". De er delt ud på 2 tabeller, Tabel 7 og Tabel 8, fordi to personer har afsluttet den kønsdriftsdæmpende behandling efter afgang fra Anstalten ved Herstedvester. Den ene person i tabel 8 afsluttede behandlingen efter kun 124 dage – før afgang fra Anstalten ved Herstedvester – og kan således siges ikke at have gennemført behandlingen.

Den første person (Tabel 7) afsoner som indexdom en ubetinget straf på 18 måneder for sædelighedskriminalitet mod mindreårige. Personen har intet kriminelt recidiv under behandling før afgang fra Anstalten ved Herstedvester, har dom for et tyveri og ulovlig omgang med hittegods under behandling efter afgang fra Anstalten ved Herstedvester, og har intet kriminelt recidiv efter afslutning af behandlingen. Personen har været i behandling 1046 dage – og er afgået ved døden efter afslutning af behandling, og efter afsluttet kontakt med Anstalten. Den nøjagtige dødsårsag er ikke Anstalten bekendt.

Den anden person (Tabel 7) afsoner som indexdom en ubetinget straf på 36 måneder for sædelighedskriminalitet mod mindreårige. Personen har intet kriminelt recidiv under behandling før afgang fra Anstalten ved Herstedvester, intet kriminelt recidiv under behandling efter afgang fra Anstalten ved Herstedvester, og har intet kriminelt recidiv efter afslutning af behandlingen. Personen har været i behandling 259 dage – og perioden efter afgang fra Anstalten ved Herstedvester til opgørelsesdato er 1669 dage.

**Tabel 7: Kriminelt recidiv i behandlingsgruppe blandt 2 personer med afgangstatus:
Løsladt efter endt straf
Alle afslutter kønsdriftsdæmpende behandling efter afgang fra AH**

Index Afgørelse	Index Krim.	Under beh. Før Afg.	Under beh. Efter afgang	Efter beh. Efter afgang	Beh. afsl.	Dage i beh.	Dage efter AH
Ubetinget 18 mdr.	1 mindreår.	0	1 tyveri 1 hittegods	0	ja	1046	død
Ubetinget 36 mdr.	1 mindreår.	0	0	0	ja	259	1669

**Tabel 8: Kriminelt recidiv i behandlingsgruppe for 1 person med afgangstatus:
Løsladt efter endt straf
Afslutter kønsdriftsdæmpende behandling i AH efter 124 dage.**

Index Afgørelse	Index Krim.	Under beh. Før Afg.	Efter beh. Før afgang	Efter beh. Efter afgang	Beh. afsl.	Dage i beh.	Dage efter AH
Ubetinget 42 mdr.	1 voldtægt	0	3 tyveri 1 blufrdg.	16 domme: 2 vold 1 eufo. st. 1 blufrd. 13 tyveri	Ja i AH	124	4883

Tabel 9: Kriminelt recidiv i behandlingsgruppe blandt 10 personer med afgangstatus: Løsladt iht. straffelovens § 38 stk. 1, vilkår

Alle har afsluttet den kønsdriftsdæmpende behandling efter afgang fra AH

Index Afgørelse	Index Krim	Under beh. Før afgang	Under beh. Efter afgang	Efter beh. Efter afgang	Beh. afsl.	Dage i beh.	Dage efter AH
Ubetinget 42 mdr.	1 voldtægt 1 tyveri	0	0	1 tyveri 1 straffel. iøvr.	ja	780	4476
Ubetinget 84 mdr.	1 voldtægt	0	0	0	ja	804	5473
Ubetinget 60 mdr.	1 mindreår.	1 eufo. St.	0	1 rufferi 1 voldtægt mindreår. vold + euro. st. + tyveri	ja	765	3475
Ubetinget 42 mdr.	1 voldtægt	0	0	særlovgivning	ja	1316	5057
Ubetinget 120 mdr.	1 voldtægt + ulovl. tv.	0	1 tyveri	0	ja	1189	3808
Ubetinget 48 mdr.	1 voldtægt	0	1 tyveri	0	ja	3110	3478
Ubetinget 30 mdr.	1 voldtægt	0	0	1 eufo. st.	ja	1712	2925
Ubetinget 18 mdr.	1 voldtægt	0	0	0	ja	1075	4930
Ubetinget 54 mdr.	1 voldtægt	0	0	1 voldtægt	ja	1097	3304
Ubetinget 36 mdr.	1 mindreår. + blufrd.	0	0	0	ja	1149	1755

Tabel 10: Kriminelt recidiv i behandlingsgruppe blandt 6 personer med afgangstatus: Prøvedskrevet

Hvis den kønsdriftsdæmpende behandling er afsluttet, er dette sket det efter afgang fra AH

Index Afgørelse	Index Krim	Under beh. Før afgang	Under beh. Efter afgang	Efter beh. Efter afgang	Beh. afsl.	Dage i beh.	Dage efter AH
Forvaring	1 voldtægt	0	0	0	ja	938	2754
Forvaring	1 voldtægt	0	1 brugstyveri	-	nej	4239	3105
Forvaring	1 voldtægt mindreår.	1 eufo. st.	0	-	nej	3511	2296
Forvaring	1 mindreår.	0	0	1 tyveri	ja	1696	4666
Forvaring	1 voldtægt	1 eufo. st.	4 domme: (brugs)tyveri, §119 + §121	-	nej	3217	1445
Forvaring	Drab(forsøg)	0		0	ja	3342	1764

Tabel 11: Kriminelt recidiv i behandlingsgruppe blandt 7 personer med afgangstatus: Udstationeret

Hvis kønsdriftsdæmpende behandling er afsluttet, er dette sket efter afgang fra AH

Index Afgørelse	Index Krim	Under beh. Før afgang	Under beh. Efter afgang	Efter beh. Efter afgang	Beh. afsl.	Dage i beh.	Dage efter AH
Forvaring	1 voldtægt	1 §119 el §121	1 eufo. St.	-	nej	2335	1106
Forvaring	1 mindreår.	0	0	-	nej	3595	3479
Forvaring	1 voldtægt	0	0	-	nej	3371	2786
Forvaring	1 voldtægt, misbr. mindreår.	1 færdsel	1 §119	1 røveri	ja	1666	1599
Forvaring	1 voldtægt	0	0	-	nej	4785	3793
Forvaring	1 voldtægt	1 færdsel	0	-	nej	3371	2555
Forvaring	1 voldtægt, indreår.	0	0	-	nej	3371	2491

Tabel 12: Kriminelt recidiv blandt 5 personer med afgangsstatus: Overflyttet til Grønland
Hvis kønsdriftsdæmpende behandling er afsluttet, er dette sket efter afgang fra AH

Index Afgørelse	Index Krim	Under beh. Før afgang	Under beh. Efter afgang	Efter beh. Efter afgang	Beh. afsl.	Dage i beh.	Dage efter AH
G-forvaring	1 voldtægt	0	0	-	nej	4309	3125
G-forvaring	1 voldtægt	0	0	-	nej	3532	3204
G-forvaring	1 voldtægt	0	0	0	Ja	85	3052
G-forvaring	1 mindreår. (tiltalefravalb) Mellem 2 behandlings perioder*: 3 vold	1 vold	0	-	nej	1129	1133
G-forvaring	1 voldtægt + drabs forsøg	0	0	-	nej	2237	1935

**Personen har to behandlingsforløb.

Tabel 13: Kriminelt recidiv i behandlingsgruppe for 1 person der stadig afsoner i Anstalten ved Herstedvester

Den kønsdriftsdæmpende behandling er afsluttet under afsoning i AH

Index Afgørelse	Index Krim	Under beh. Før afgang	Efter beh. Før afgang	Beh. afsl.	Dage i beh.	Dage efter AH
G-forvaring	1 voldtægt	0	1 færdsel	ja	546	-

Tabel 14: Kriminelt recidiv i behandlingsgruppen for 1 person der er afgået ved døden under afsoning

Den kønsdriftsdæmpende behandling er afsluttet ved at personen afgår ved døden inden afgang fra AH

Index Afgørelse	Index Krim	Under beh. Før afgang	Beh. afsl.	Dage i beh.	Dage efter AH
Forvaring	1 voldtægt	0	Ja	42	-

Personen døde af en blodprop i hjertet. Efterfølgende viste det sig, at han havde omfattende åreforkalkning. En tilstand som ikke har udviklet sig som følge af den kønsdriftsdæmpende medicinske behandling.

**Tabel 15: Kriminelt recidiv i behandlingsgruppen for 1 person med afgangstatus:
Benådning
Den kønsdriftsdæmpende behandling er afsluttet efter afgang fra AH**

Index	Index	Under beh.	Under beh.	Efter beh.	Beh.	Dage i	Dage
Afgørelse	Krim	Før afgang	Efter afgang	Efter afgang	afsl.	beh.	efter AH
Ubetinget Livstid	1 voldtægt, drabsforsøg	0	2 eufo. st.	-	Nej	4197	2698

**Tabel 16: Kriminelt recidiv i behandlingsgruppen blandt 2 personer med afgangstatus:
Overført til psykiatrien
Hvis den kønsdriftsdæmpende behandlingen er afsluttet sker det efter afgang fra
AH**

Index	Index	Under beh.	Under beh.	Efter beh.	Beh.	Dage i	Dage
Afgørelse	Krim	Før afgang	Efter afgang	Efter afgang	afsl.	beh.	efter AH
Psykiatrisk særforanst.	1 voldtægt	0	0	1 vold (tiltalefrafald)	ja	1129	2916
Psykiatrisk særforanst.	1 mindreår.	(1 voldtægt)*	0	0	nej	4651	4574

* Det drejer sig om en person overført til psykiatrisk behandling, der siden recidiverede på grund af insufficient behandling i psykiatrien, idet han alene blev behandlet med Androcur som omtalt på side 14.

2.4.1 Opsummering

Opsummerende har 36 personer modtaget kønsdriftsdæmpende behandling i den periode som undersøgelsen dækker. 15 af disse modtager på opgørelsestidspunktet, den 30. august 2004, stadig behandling, mens de resterende 21 har afsluttet behandlingen før den 30. august 2004.

Blandt de 15, der ikke har afsluttet behandlingen, er 1 person "overført til psykiatrien" (nr. 2 i tabel 16), mens de resterende 14 er afgang fra Anstalten ved Herstedvester og altså har haft mulighed for at recidivere kriminelt.

Blandt de 21, der har afsluttet behandlingen, er en person afgået ved døden under afsoningen (tabel 14), en person afsoner stadig, en person har stoppet den kønsdriftsdæmpende behandling efter kun 124 dage, og har derefter fortsat afsoningen til løsladelse ved endt straf.

Der er således 18 personer, der har *afsluttet behandlingen* og har haft mulighed for at recidivere kriminelt både under og efter behandling.

Under behandling før afgang fra Herstedvester har 3 personer fået en dom for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, 1 person har fået dom for overtrædelse af straffelovens § 119, 2 personer har fået dom for overtrædelse af færdselsloven og 1 person har været sigtet for vold (tiltalefrafald).

Under behandling efter afgang fra Herstedvester har 1 person fået en dom for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, 1 person har fået dom for overtrædelse af straffelovens § 119, og 1 person har fået 2 domme for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.

Der er således ikke noget recidiv til sædelighedskriminalitet under kønsdriftsdæmpende behandling.

Desuden ses, at under den kønsdriftsdæmpende behandling har de behandlede begået mindre alvorlig kriminalitet og specielt ses, at der ikke er afsagt domme, der omfatter alvorlig voldskriminalitet.

Efter behandling efter afgang fra Herstedvester omfatter 18 personer, der altså har *afsluttet behandlingen* og haft mulighed for at recidivere kriminelt efter behandling. Blandt disse 18 personer har 1 person fået en dom for tyveri og en dom for straffelov i øvrigt, 1 person har fået en dom for rufferi og desuden en dom for voldtægt af mindreårig samt vold, overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og tyveri, 1 person har overtrådt særlovgivning, 1 person har fået en dom for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, 1 person har fået en dom for voldtægt, 1 person har fået en dom for tyveri, 1 person har fået en dom for røveri, og 1 person har været sigtet for vold (tiltalefrafald).

Blandt de 18 personer, der har afsluttet behandlingen, er 2 personer recidiveret til sædelighedskriminalitet efter behandling efter afgang fra Herstedvester. En person har fået en dom for voldtægt og en person har fået en dom for rufferi samt en dom for voldtægt af mindreårig samt vold, overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og tyveri.

Yderligere har en person påbegyndt behandling, men afbrudt denne efter 124 dage, hvorfor han ikke har opnået sufficient behandling. Denne person er løsladt fra Herstedvester efter endt straf. Han har senere fået 16 domme: 2 voldsdomme, 1 dom for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, 1 dom for blufærdighedskrænkelser og 13 domme for tyveri.

2.5 Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen

Det kriminelle recidiv for de 73 personer i sammenligningsgruppen er opdelt dels efter specielle grupper (kvinder, udlændinge, grønlandsk forvarede og psykiatrisk særforanstaltning), dels efter afgangstatus, tabel 17.

Tabel 17: Beskrivelse af sammenligningsgruppen med hensyn til køn, dom, afgangstatus, etnicitet, psykiatrisk særforanstaltning.

<i>Afgangstatus</i>	<i>Antal</i>
Kvinder	2
Grønlandsk forvaring	1
Afsoner stadig	2
Udstationerede	4
Øvrig Grønland	1
Udlændinge	9
Psykiatrisk særforanstaltning	2
Øvrige danskere	52
<i>I alt</i>	73

En af de 10 udlændinge er idømt psykiatrisk særforanstaltning.

Tabel 18 viser for hver af de 2 kvinder først afgørelse og kriminalitet ved indexdommen. Derefter recidiv under afsoning, og recidiv efter afgang fra Anstalten ved Herstedvester. Desuden vises antal dage i Anstalten ved Herstedvester og antal dage efter afgang fra Anstalten ved Herstedvester.

Den første kvinde har således en indexdom for incest, hvor hun som straf blev idømt ubetinget fængsel i 18 måneder. Hun har intet recidiv under afsoningen på Herstedvester og løslades efter straffelovens § 38, stk. 2 (løsladt før 2/3 af straffen er udstået) – efter at have afsonet 264 dage i Herstedvester. Hun har intet recidiv efter afgang fra Herstedvester. Antallet af dage mellem afgang fra Herstedvester og opgørelsesdato er 3479 dage.

Den anden kvinde har en indexdom for voldtægt af mindreårige, hvor hun som straf har fået ubetinget fængsel i 42 måneder. Hun har intet recidiv under afsoningen på Herstedvester og løslades efter

straffelovens §38, stk. 1 – efter at have afsonet 335 dage i Herstedvester. Efter afgang fra Herstedvester får hun to domme, en for vold og en for overtrædelse af en særlov. Antallet af dage mellem afgang fra Herstedvester og opgørelsestidspunktet er 2961 dage.

Tabel 18: Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen blandt 2 personer kvinder

Index Afgørelse	Index kriminalitet	Under afsoning	Efter afgang	Afgangsstatus	Dage i AH	Dage efter AH
Ubetinget 18 mdr.	incest	0	0	§38, stk. 2	264	3479
Ubetinget 42 mdr.	voldtægt + mindreår.	0	1 vold 1 særlov	§38, stk. 1	335	2961

Tabel 19: Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen for 1 person der stadig afsoner Grønlandsk forvaring

Index Afgørelse	Index kriminalitet	Under afsoning	Efter afgang	Afgangsstatus	Dage i AH	Dage efter AH
G-forvaring	voldtægt	1 eufo. st.	0	Afsoner stadig	3202	-

Tabel 20: Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen blandt 2 personer, der stadig afsoner

Index Afgørelse	Index kriminalitet	Under afsoning	Efter afgang	Afgangsstatus	Dage i AH	Dage efter AH
Forvaring	vold	0	-	Afsoner stadig	3772	-
Forvaring	voldtægt	0	-	Afsoner stadig	2911	

Tabel 21: Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen blandt 4 personer udstationerede

Index Afgørelse	Index kriminalitet	Under afsoning	Efter afgang	Afgangsstatus	Dage i AH	Dage efter AH
Ubetinget 192 mdr.	voldtægt	0	0	Udstationeret Senere §38 stk. 1	2823	576
Ubetinget 192 mdr.	voldtægt + Drabs(forsøg)	0	0	Udstationeret	3053	780
Ubetinget Livstid	voldtægt + drabsforsøg	0	0	Udstationeret	3893	294
Forvaring	voldtægt + drabsforsøg	0	1 tyveri 1 strflov. iøv.	Udstationeret Senere "andet"	2583	706

Tabel 22: Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen for 1 person fra Grønland

Index Afgørelse	Index kriminalitet	Under afsoning	Efter afgang	Afgangsstatus	Dage i AH	Dage efter AH
Kombinati onsdom 3 mdr.	Blufrd. + tyveri etc.	0	2 tyveri	Løsladt efter endt straf	153	3230

Tabel 23: Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen blandt 9 personer udlændinge

Index Afgørelse	Index kriminalitet	Under afsoning	Efter afsoning	Afgangsstatus	Dage i AH	Dage efter AH
Ubetinget 24 mdr.	voldtægt	0	4 tyveri 1 ild	§38 stk. 1	178	4007
Ubetinget 23 mdr.	voldtægt + Røveri	0	1 tyveri 1 ild + hærværk 5 vold	§38 stk. 1	61	3659
Ubetinget 24 mdr.	voldtægt	0	2 vold 1 mindreår 1 særlov 1 færdsel	§38 stk. 1	195	5319
Ubetinget 36 mdr.	voldtægt	1 vold (hæfte)	1 vold 1 færdsel	Løsladt efter endt straf	1140	2546
Ubetinget 84 mdr.	mindreår. + vold	0	0	§38 stk. 1 Samtidig udvist	811	2586
Ubetinget 6 mdr.	voldtægt	0	0	§38 stk. 1 Samtidig udvist	57	4898
Ubetinget 42 mdr.	voldtægt	0	0	§38 stk. 1 Samtidig udvist	506	4273
Forvaring	voldtægt	0	0	Udvist	971	2121
Ubetinget 36 mdr.	Mindreår.	0	0	Udvist	484	4664

Tabel 24: Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen blandt 2 personer med Psykiatrisk særforanstaltning

Index	Index	Under afsoning	Efter afsoning	Afgangsstatus	Dage i AH	Dage efter AH
Afgørelse	kriminalitet					
Psykiatrisk særforanst.	voldtægt	0	1 voldtægt	Andet	77	4935
Psykiatrisk særforanst.	voldtægt	0	2 tyveri 1 hærværk 2 eufori	Andet	123	5326

De 52 øvrige - som alle er mænd og danskere - har som indexdomme fået ubetingede fængselsstraffe. Blandt disse er 13 recidiveret til sædelighedskriminalitet, Tabel 25.

**Tabel 25: Kriminelt recidiv i sammenligningsgruppen blandt 52 "øvrige danskere".
Tabellen viser de 13 der recidiverede til sædelighedskriminalitet.**

Index	Index	Index	Recidiv	Recidiv	Recidiv
Afgørelse	Kriminalitet	Afgangsstatus	Sædelighed	Afgørelse	Mdr. efter afgang fra AH
Ubetinget 36 mdr.	mindreår.	§38 stk. 1	blufærdighed	Betinget	108
Ubetinget 14 mdr.	1 mindreår. 1 blufærdighed	§38 stk. 1	mindreår.	24 mdr.	53
Ubetinget 36 mdr.	voldtægt	§38 stk. 1	mindreår. ...	Forvaring	45
Ubetinget * 60 mdr.	1 voldtægt + vold	§38 stk. 1	voldtægt mindreår. voldtægt	43 mdr. 5 mdr. Psyk. særforanst.	43 55 91
Ubetinget 27 mdr.	1 voldtægt 2 færdsel + tyveri	Endt straf	voldtægt	Forvaring	75
Ubetinget 60 mdr.	mindreår. + blufærd.	§38 stk. 1	mindreår. + rufferi mindreår. + rufferi	14 mdr. 12 mdr.	15 37
Ubetinget 21 mdr.	voldtægt	§38 stk. 1	blufærdighed.	Bøde	60
Ubetinget 22 mdr.	voldtægt	§38 stk. 1	voldtægt voldtægt	36 mdr. 24 mdr.	12 72
Ubetinget * 42 mdr.	1 voldtægt 1 vold	Endt straf	blufærdighed	Psyk. særforanst.	36
Ubetinget 18 mdr.	blufærdighed + vold	§38 stk. 1	blufærdighed	Betinget	66
Ubetinget 24 mdr.	Incest, mindreår.	§38 stk. 1	incest, mindreår.	24 mdr.	144
Ubetinget 36 mdr.	mindreår. + blufærdighed	§38 stk. 2	mindreår.	24 mdr.	29
Ubetinget 18 mdr.	mindreår. + blufærdighed	§38 stk. 1	blufærdighed blufærdighed mindreår.	Betinget 1 mdr. 8 mdr.	43 47 80

* Disse to personer har under afsoning i Anstalten ved Herstedvester fået tilbudt kønsdrifts-dæmpende behandling, men har ikke ønsket at modtage behandlingen.

2.5.1 Opsummering

Sammenligningsgruppen udgøres af 73 personer. Gruppen er imidlertid meget heterogen, idet både personerne er forskellige (kvinder, udlændinge osv.), ligesom disse personers indexkriminalitet er mere varierende end behandlingsgruppen. Der er således flere indexdomme for sædelighedskriminalitet rettet mod mindreårige, incest og blufærdighedskrænkelser i forhold til behandlingsgruppen. Recidivet er derfor også mere spredt.

Blandt de 2 kvinder recidiverer ingen til sædelighedskriminalitet.

1 person med grønlands forvaring afsoner stadig - ingen recidiv til sædelighedskriminalitet.

2 personer med forvaring afsoner stadig - ingen recidiv til sædelighedskriminalitet.

4 personer er udstationerede - ingen recidiverer til sædelighedskriminalitet.

1 person fra Grønland recidiverer til tyveri men ingen sædelighedskriminalitet.

9 personer er udlændinge, hvoraf de 6 bliver udvist i forbindelse med afgang fra Herstedvester.

Blandt de 3 øvrige er der ingen sædelighedsrecidiv.

To personer med psykiatrisk særforanstaltning recidiverer begge, heraf en med en voldtægt.

Blandt de resterende 52 personer i sammenligningsgruppen recidiverer 13 til sædelighedskriminalitet. Fire personer får en dom for blufærdighedskrænkelser, 3 personer får en dom for sædelighedskriminalitet mod mindreårige, tre personer får domme for voldtægt, en person får en dom for incest,

en person får to domme for sædelighedskriminalitet mod mindreårige og rufferi, og en person får en dom for sædelighedskriminalitet mod mindreårige samt 2 domme for blufærdighedskrænkelser.

2.6 Vurdering af effekten af kønsdriftsdæmpende behandling på sædelighedsrecidiv

For at kunne vurdere effekten af kønsdriftsdæmpende behandling er der konstrueret en "kontrolgruppe" på 4 personer. Gruppen udgøres dels af 3 personer, der har fået tilbudt kønsdriftsdæmpende behandling, men som ikke ønskede at modtage behandlingen og som har afsluttet afsoningen på Anstalten ved Herstedvester. To af disse har recidiveret til sædelighedskriminalitet – mærket med * i tabel 25. Desuden er der inkluderet en person fra tabel 8, der efter kun at have modtaget kønsdriftsdæmpende behandling i 124 dage afsluttede behandlingen – stadig under afsoning i Herstedvester. Denne person har ikke opnået sufficient behandling og er derfor inkluderet i den konstruerede kontrolgruppe, der således tæller 4 personer.

Som konstrueret behandlingsgruppe ses på de 18 personer, der er afgået fra Anstalten ved Herstedvester og som desuden har afsluttet behandlingen. Altså de personer der har haft lejlighed til at recidivere efter endt behandling.

I behandlingsgruppen recidiverede 11 % til sædelighedskriminalitet, mens 75 % i kontrolgruppen recidiverede til sædelighedskriminalitet. Forskellen er signifikant, $p = 0,024$ (Fischer Exact test).

Tabel 26: Sædelighedsrecidiv i den konstruerede kontrolgruppe og behandlingsgruppe

	Sædelighedsrecidiv	Ikke sædelighedsrecidiv	I alt
Behandlingsgruppe	2 (11%)	16	18
Kontrolgruppe	3 (75%)	1	4

I Tabel 26 tages der ikke hensyn til, at den tid (antal dage), de 22 personer har til at begå ny sædelighedskriminalitet, ikke er den samme for alle personer. Dette forhold kan der tages hensyn til

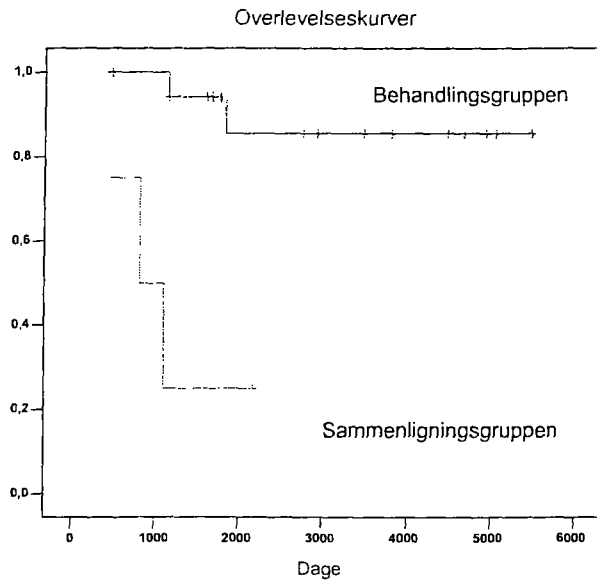
ved en såkaldt overlevelsesanalyse. I en sådan analyse undersøger man tidsperioden for, hvor længe en person er om at recidivere til sædelighedskriminalitet – idet der tages hensyn til, at hver person kun observeres i et begrænset antal dage, nemlig indtil undersøgelsen stopper (opgørelsesdatoen 30. august 2004), eller indtil personen dør.

Tidsperioden kan for de behandlede enten beregnes som perioden fra afgang fra Herstedvester til recidiv (afgangsventetid), eller som perioden fra afslutning af behandling til recidiv (slutbehandlingsventetid).

For de ikke behandlede (kontrolgruppen) er tidsperioden fra afgang fra Herstedvester til recidiv.

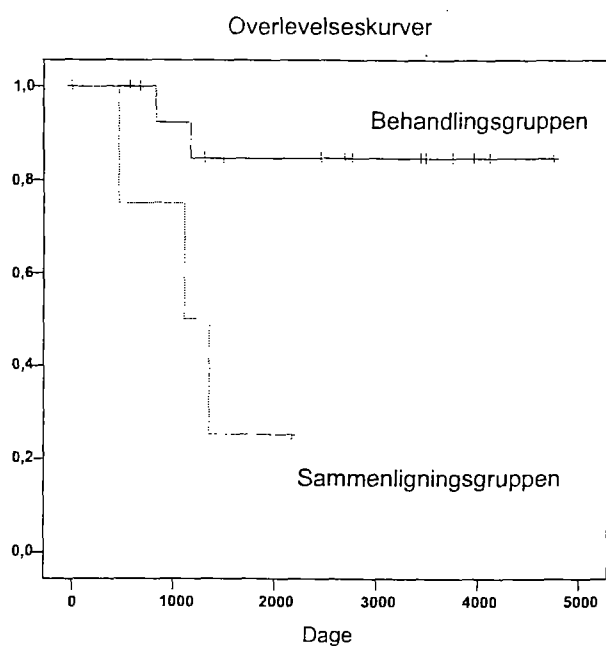
Ses først på "Afgangsventetid" finder man, at den estimerede gennemsnitlige "ventetid" til recidiv til sædelighedskriminalitet i behandlingsgruppen er 4907 dage, hvor den i kontrolgruppen estimeres til 1137 dage. Forskellen er signifikant, $p = 0,001$ (Log Rank test). Der er altså klart en udsættende effekt af behandlingen, hvilket naturligvis svarer til, at der ikke er observeret noget sædelighedsrecidiv under behandling. Man kan illustrere sandsynligheden for sædelighedsrecidiv ved de såkaldte overlevelseskurver (Tabel 27). Den øverste kurve er behandlingsgruppen, mens den nederste kurve er kontrolgruppen.

Tabel 27: Sandsynligheden for at recidivere til sædelighedskriminalitet for 18 personer afgået fra AH og som også har afsluttet behandlingen, sammenlignet med en kontrolgruppe, der ikke har modtaget behandling i forhold til afgangsvæntetid.

Ser man på "Slutbehandlingsventetiden", finder man, at den estimerede gennemsnitlige ventetid til sædelighedsrecidiv i behandlingsgruppen estimeres til 4167 dage – og i kontrolgruppen til 1138 dage. Forskellen er signifikant, $p = 0,004$ (Log Rank test). Der er altså en behandlingseffekt, der varer udover afslutningen af behandlingen. Dette fremgår også af overlevelseskurverne (Tabel 28).

Tabel 28: Sandsynligheden for at recidivere til sædelighedskriminalitet for 18 personer, der har afsluttet behandling, og for kontrolgruppe, der er løsladt

I det foregående blev ventetiden til sædelighedsrecidiv analyseret. Man kunne lidt mere specifikt analysere ventetiden til voldtægtsrecidiv eller recidiv til blufærdighedskrænkelser.

Ser man på voldtægtsrecidiv finder man, hvis man benytter "Afgangsentetid", at den estimerede gennemsnitlige "ventetid" til voldtægtsrecidiv i behandlingsgruppen er 4924 dage, hvor den i kontrolgruppen estimeres til 2832 dage. Forskellen er signifikant, $p = 0,036$ (Log Rank test). Der er altså klart en udsættende effekt af behandlingen, hvilket naturligvis igen svarer til, at der ikke er observeret noget voldtægtsrecidiv under behandling.

Hvis man benytter "Slutbehandlingsventetid", findes den estimerede gennemsnitlige "ventetid" til voldtægtsrecidiv i behandlingsgruppen til 4234 dage, hvor den i kontrolgruppen estimeres til 2832 dage. Forskellen er signifikant, $p = 0,049$ (Log Rank test). Der er således en behandlingseffekt, der rækker ud over afslutningen af behandling.

Helt tilsvarende resultater findes for recidiv til blufærdighedskrænkelser.

Samlet ses således, at den kønsdriftdæmpende medicinske behandling har en længerevarende effekt efter behandlingsophør. Disse fund er helt i overensstemmelse med, hvad man tidligere i klinisk praksis har påvist (Dein, 1975). Personer, som har været i kønsdriftdæmpende medicinsk behandling i en længere periode, vil efter behandlingens ophør få mulighed for at leve med et acceptabelt, ikke kriminelt seksuelt adfærdsmønster, eller også vil – i få tilfælde – tidspunktet for recidiv til sædelighedskriminalitet blive udsat væsentligt.

3. Sammenfatning

Denne empiriske undersøgelse har vist, at personerne i undersøgelsesgruppen adskiller sig markant fra sammenligningsgruppen for så vidt angår straffens art og længde, idet 39 % i behandlingsgruppen er idømt anbringelse i dansk forvaring, og 17 % af personerne er idømt anbringelse i grønlandsk forvaring, mod 5 % og 1 % i sammenligningsgruppen. Endvidere adskiller behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen sig med hensyn til antallet af forstraffe, hvori der indgår sædelighedskriminalitet, idet hver person i behandlingsgruppen gennemsnitlig har 3,2 tidligere sædelighedsforstraffe mod 1,6 tidligere sædelighedsforstraffe i sammenligningsgruppen. Således har de fire personer (11%) i behandlingsgruppen, som afsoner domme på tre års fængsel eller derunder, en eller flere tidligere forstraffe (domme) for sædelighedskriminalitet. Jævnfør tabel 2 side 14.

Endelig har 50 % af personerne i behandlingsgruppen udvist sadistisk adfærd i forbindelse med den aktuelle indsættelseskriminalitet eller i forbindelse med tidligere begået sædelighedskriminalitet mod 26 % i sammenligningsgruppen.

Man må således konkludere, at kønsdriftdæmpende medicinsk behandling tilbydes de kriminalitetsmæssigt mest belastede og farligste sædelighedskriminelle som en sidste udvej for at begrænse risikoen for recidiv til ny sædelighedskriminalitet. Der er således intet grundlag for en antagelse om, at indikationsområdet for den kønsdriftdæmpende medicinske behandling har ændret sig i perioden

1989 til 2000 i retning af, at Anstalten ved Herstedvester i tiltagende omfang tilbyder kønsdriftdæmpende medicinsk behandling til mindre belastede sædelighedskriminelle.

Den empiriske undersøgelse har endvidere vist, at hovedparten af personerne i datamaterialet er alvorligt socialt belastede. Størstedelen af personerne har haft en opvækst præget af forhold, som objektivt kan karakteriseres som værende mangelfulde eller defekte, ofte præget af omsorgssvigt og usikkerhed, samt institutionsanbringelser udenfor hjemmet. Derudover er det konstateret, at personernes skole- og erhvervsuddannelse er ringe, samtidig med, at personerne har haft tilpasningsvanskeligheder i forhold til skole og erhvervsliv. En betydelig andel af personerne har ligeledes haft et alvorligt tidligere alkoholmisbrug. Det er værd at bemærke, at kun ganske få i begge grupper har oplyst at have været udsat for seksuelle overgreb i barndom og ungdom. Både behandlingsgruppen og sammenligningsgruppen kan generelt karakteriseres som resourcesvage, men behandlingsgruppen er dog på flere områder mere belastet end sammenligningsgruppen. Både i behandlingsgruppen og i sammenligningsgruppen findes endvidere en forholdsvis høj procentandel af personer med svag begavelse, ligesom begge grupper indeholder en meget høj procentandel af indsatte med personlighedsforstyrrelser. Samlet set synes belastningsgraden i begge grupper større end blandt kriminalforsorgens øvrige klientel, hvilket er forventeligt henset til de gældende visitationsregler for indsættelse i Anstalten ved Herstedvester.

Recidivundersøgelsen har vist, at i behandlingsgruppen er der intet kriminelt sædelighedsrecidiv under behandling med kønsdriftdæmpende medicinsk behandling. Dette er uafhængig af, om personerne afsoner i Anstalten ved Herstedvester eller er afgået fra Anstalten. Den kriminalitet, som er registreret under afsoningen og efter afgang fra Herstedvester, kan beskrives som mindre alvorlig "småkriminalitet". Der er ikke registreret domme, som omfatter alvorlig voldskriminalitet. En antagelse om, at den kønsdriftdæmpende medicinske behandling gør personerne voldelige som følge af behandlingen, er således ikke bekræftet i undersøgelsen. Blandt de 18 personer, som har afsluttet den kønsdriftdæmpende medicinske behandling, og er afgået fra Anstalten ved Herstedvester, er der

2 personer, som er recidiveret til sædelighedskriminalitet samt eventuel anden form for alvorlig kriminalitet.

Endvidere har den kønsdriftdæmpende medicinske behandling en længerevarende effekt for nogle personer, således at personerne ikke recidiverer til sædelighedskriminalitet efter behandlingens ophør, eller også udsættes et kriminelt sædelighedsrecidiv væsentligt tidsmæssigt.

For så vidt angår sammenligningsgruppen, gælder det, at denne er langt mere heterogen sammensat end behandlingsgruppen, både for så vidt angår indeksdomme, etnicitet og køn. Ser man på den homogene gruppe, nemlig de 52 danske mænd som er løsladt efter afsoning i Anstalten ved Herstedvester, viser det sig, at 13 personer er recidiveret til ny sædelighedskriminalitet (ca. 25%).

Konkluderende for recidivundersøgelsen kan man konstatere, at den kønsdriftdæmpende medicinske behandling må vurderes at være en uhyre effektiv recidivforebyggende behandlingsform i forhold til farlige, recidivtruede sædelighedskriminelle.

Referencer

1. Dein, E.: "Cyproteronacetat (Androcur). Et hormon med antiandrogen virkning". Ugeskr. Læg 1975; 137: 1547-1548.
2. Hansen, H., Lykke-Olesen, L.: "Treatment of dangerous sexual offenders in Denmark". The Journal of Forensic Psychiatri 1997; 8: 195-199.
3. Sand, K.: Den legale kastration. 10 års erfaringer med legal kastration I Danmark. Nordisk tidskrift for Strafferet 1939; 4: hefte.
4. WHO ICD-10. Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser. Klassifikation og diagnostiske kriterier. Munksgaard . København 1994.

